

Visitationspredikan, Gävle församling
Tacksägelsedagen 2026, tredje årgångens texter
Söndagens tema: Lovsång
Visitationens tema: Ett angeläget lärande

Är det något ord som har dröjt sig kvar hos dig eftersom du blev sårad av det som sades? Den frågan ställde Fredrik (kyrkoherden) till oss som satt på scenen vid talkshowen på Noppas bar i tisdags. Jag gav ett svar då som var äkta och uppriktigt. Idag – när vi avslutar biskopsvisitationen här i Gävle församling – vill jag komplettera det svaret genom att ge ytterligare ett exempel på ord som har dröjt sig kvar hos med eftersom jag blev ledsen.

Jag vill ta er med tillbaka till 1990-talet och till stiftskansliet i Karlstad. Jag jobbade där under en period. Jag var anställd av Svenska kyrkan unga. Jag var hyfsat ung och mycket entusiastisk. Jag hade mängder av kreativa idéer och massor av förslag på vad vi skulle kunna göra på stiftsnivå. Nu (1995) kom det ut en ny bok på Verbum. Till den här boken hörde ett ekumeniskt radband. Det var Frälsarkransen som Martin Lönnebo hade skapat.

Jag var eld och lågor. Jag köpte pärlor i olika storlekar och tillverkade Frälsarkransar i en mängd olika modeller. På ett möte som vi hade på stiftskansliet sa jag att jag tror att vi skulle kunna uppmuntra församlingarna att använda Frälsarkransen tillsammans med konfirmanderna. Konfirmanderna skulle kunna tillverka sina egna Frälsarkransar och sedan samtala om pärlornas innebörd.

En äldre kollega, som då var ungefär lika gammal som jag är nu, tyckte inte att det här var något bra idé. Hon sa att Frälsarkransen är en fluga eller en modegrej som just nu är inne men som alla andra flugor och inne-grejer kommer inte heller Frälsarkransen att vara trendig särskilt länge. Då vill vi inte stå där med en massa material och lektionsplaneringar till konfirmanderna som vi inte har någon glädje av.

Jag kom ihåg den här kommentaren när jag såg att ni har studiegrupper här i församlingen under rubriken "Frälsarkransen i våra liv". "Kan man tänka sig", tänkte jag och log för mig själv. "Här står jag, drygt 30 år senare, och Frälsarkransen är fortfarande inne, trendig och användbar. Tänk vilket angeläget undervisningsredskap detta radband får vara."

Temat för årets biskopsvisitation här i Gävle är "Ett angeläget lärande". Några av er vet att jag kommer hit på visitation betydligt oftare än vad som är normalt i Uppsala stift. Det beror på att ni är så stora och så många. Vi mäktar inte med att belysa alla aspekter av församlingslivet här under en enda vecka vart åttonde år.

För att underlätta planeringen och undvika att viktiga frågor eller verksamheter aldrig uppmärksammas under någon visitation har Fredrik och jag kommit överens om ett rullande schema. Kyrkoordningen anger att en församling ska fira gudstjänst, bedriva undervisning, utöva diakoni och mission. Vid förra visitationen (2024) fokuserade vi på gudstjänstlivet. Den här gången har vi riktat in oss på undervisning. Som ni kan räkna ut kommer vi att ägna nästa visitation (år 2028) åt diakoni och biskopsvisitationen år 2030 åt mission. (Vi har alltså mycket spännande att se fram emot.)

Årets visitation har (också) varit synnerligen spännande. Jag har lärt mig massor. Tillsammans med Tina (Lindbäck) och Therese (Hillman; ”Tette”) har vi fått beröra och smaka på församlingens imponerande arbete i skolorna. Vi har besökt Ulfaterskolan där Ulrika (Svedén), Sofia (Jeppsson) och Sandra (Groth) berättade om en rykande färsk verksamhet som startas upp där. Några av barnen ska få hjälp att urskilja och sätta ord på sina känslor genom att i kyrkans regi sjunga specialskrivna sånger.

Jag har också besökt Gamla kyrkogården. Där fick vi prova på de digitala kyrkogårdsvandringarna som är knutna dit. Frida (Johansson) och Roger (Bergel) tog oss med på en intresseväckande rundtur. Jag fick bekanta mig med Gertrud Gussander, en sekelskifteskvinna som hade mängder av kreativa idéer som hon fick möjlighet att förverkliga.

Också idag finns det mängder av kreativa idéer i Gävle församling. Några av dem håller ni på att förverkliga genom den omfattande renoveringen av Heliga Trefaldighets kyrka. Jag har varit inne i kyrkorummet och bland annat lärt mig mer om olika sorters betong. Dessutom berättade Christina (Hedin) och Caroline (Larsson) om några idéer kring och planer på hur Heliga Trefaldighets kyrka – när det är färdigrenoverad – ska användas på nya sätt och bli ett hem också för dem som ännu inte har hittat dit.

En frågeställning som kom upp då och som har återkommit i våra samtal under visitation – uttryckt på lite olika sätt – har beröringspunkter med den där kommentaren som fälldes på stiftskansliet i Karlstad och som jag fortfarande minns. Hur urskiljer vi vilka idéer som är så bra att vi ska satsa på dem? Jag menar: Visst vore det kul med talkshow på Noppas bar en gång i månaden. Men: Är det detta som Gävle församling ska prioritera? Vad händer i så fall med kyrkans verksamhet i skolan? Behöver vi dra ner på den?

Både ni och jag kan komma med mängder av exempel på liknande frågor som alla berör avvägningar eller prioriteringar som är aktuella och angelägna i våra sammanhang. Det kan handla om gudstjänsttider, schemalaggningen av personalen, grupper som behöver startas eller läggas ner, lokaler som ska tillkomma eller lämnas, inventarier som ska slängas, plockas fram eller införskaffas.

När vi dryftar sådana frågor finns mängder av kreativa idéer och många olika förslag – också här i Gävle församling. Hur kan vi hantera rikedomerna och mångfalden på ett klokt och livgivande sätt? Hur undviker vi att såra dem som kommer med förslag och idéer som vi inte kan eller vill förverkliga?

Det finns inget standardsvar och inte heller någon universalmetod som vi alltid kan tillämpa men det finns ett gott råd som Martin Lönnebo har gett oss. Han skriver i en av sina böcker: ”När intuitionens ... fåglar lyfter i gryningen ska du inte peppra dem fulla med förnuftets hagel.” Det betyder att när du eller någon annan kommer med en lysande idé eller ett entusiastiskt förslag behöver du inte skjuta det som sägs i sank på en gång genom att direkt avfärda idén eller förslaget. Du kan i stället välja att lyssna en stund. Även om det verkar otroligt är det faktiskt möjligt att du eller någon annan har fått fatt i den nya Frälsarkransen. Och även om idén inte är så bra kan den innehålla något guldgruv som kan leda till stora mirakel, också i det lilla. Faktum är att även effekterna av ditt lyssnande kan överraska och befria glädjen och lovsången. Orden och lyssnandet kan bli ett angeläget lärande för dem som är med i samtalet även om det inte resulterar i samsyn eller ett konsensusbeslut.

I dagens evangelietext beskrivs ett tillfälle när Jesu lärjungar drabbades av en stor och spontan entusiasm. De ”fick feeling” – som Fredrik skulle uttrycka det. I sin glädje prisade de ljudligt Gud för alla de underverk eller mirakel som de hade sett. Några fariséer bad Jesus att säga åt lärjungarna att vara tysta. Vi minns fortfarande kritikernas ord, inte för att de var sårande utan för att Jesus lyssnade på dem och sedan sa något mycket överraskande och befriande. Han sa att det visserligen skulle vara möjligt att få tyst på lärjungarna men det skulle inte vara till någon nytta för i så fall skulle stenarna börja ropa. Lovsången skulle fortsätta för den bärs inte av några få personer utan av hela Guds skapelse. Det finns fler och det finns mer som högljutt skulle lovprisa Gud om det krävdes eller om de fick chansen. Hur ser och tillvaratar ni här i Gävle församling de resurserna och rösterna som ännu inte sjunger med i lovsången till Gud men som skulle kunna göra det om det krävdes eller om de fick chansen?

I dagens gammaltestamentliga läsning betonas att varje människa och våra ord, all tankeförmåga och all yrkesskicklighet kommer från Gud. Det innebär att det finns enorma resurser i form av kunnskap, kompetens och livserfarenheter hos er som tillsammans är Gävle församling. Vi kan ta vara på denna rikedom och mångfald på en mängd olika sätt. Dagens episteltext innefattar ett förslag. Vi kan låta Kristi ord bo i oss, eller bli kött i oss, genom att vi lär och vägleder varandra – med äkthet, lyhördhet och mod.

Ett sådant lärande är angeläget och det pågår för fullt här i Gävle församling. Idag, när vi avslutar biskopsvisitationen på Tacksägelsedagen, tackar jag Gud alldeles särskilt för det öppna samtalsklimat och den obesvärade atmosfär som märkes så tydligt vid medarbetarsamlingen här i Staffans kyrka, vid lunchen med chefsgruppen och vid mötet med kyrkorådet i Strömsbro kyrka. Det är inte bara gästerna som satt på scenen vid talkshowen på Noppas bar som har varit ärliga, lyhörda och modiga i samtalen under den här visitationen. Det har också de/ni som har mötts utanför scenen, bakom kulisserna, varit. Det är jag väldigt glad och tacksam över. Ett öppet samtalsklimat är ingen självklarhet utan en gåva från Gud som vi tillsammans får bevara, använda och utveckla.

På Noppas bar fick vi i panelen inte bara berätta om ord som hade sårat oss. Fredrik lät oss också välja varsitt ord som vi tyckte att vi borde använda lite oftare, ett ord som världen helt enkelt skulle behöva lite mer av. Om jag idag skulle välja ett ord som jag tycker borde användas lite oftare i Gävle församling, ett ord som jag gärna skulle vilja höra mer av när vi talar om Gävle församling, vilket ord skulle jag välja då? Vilket ord skulle du välja?

Det ord som dröjer sig kvar hos mig efter den gångna veckans visitationsdagar är ”angeläget”. Jag kommer att minnas den här visitationen och det lärande som den har inneburit som angeläget – för mig personligen och för de samtal om vägval och prioriteringar som förs i hela Svenska kyrkan. Jag kommer dessutom att minnas den här visitationen eftersom de var nu som jag inkluderades i skaran av Brynässupportrar. Jag har börjat öva på hejarramsorna som sjungs på läktarna. Jag har hittat en på nätet som jag tycker också passar att sjunga om/i Gävle församling. ”Hej, Hej, Hej, Kom och sjung med mig. Var med och hylla vårt lag. ... Här är bara friska tag.”

Idag får vi tillsammans tacka Gud för allt gott och livgivande som sker här i Gävle församling. Som kyrka bär vi på ett närvarande hopp genom Jesus Kristus. När allt vi gör i ord och handling sker i hans namn gör han oss till en modig kyrka som är medvetet tillgänglig så att vi och ännu fler ser hans mirakel och stämmer in i lovsången. ”Hej, Hej, Hej, Kom och sjung med mig. Var med och hylla vårt lag. Här i Gävle församling är det friska tag.”